СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 204. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 17-го жовтня 1946. No. 204. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, October 17, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОВНО МЯСА НА ТОРЗІ — ПО ВИСОКІЙ ЦІНІ

Після знесення контролі на ціну мяса, воно появилося в холодільнях дрібних мясарів по ціні, починаючи від такої, яка була за часів контролі, аж дійшла до одного доляра від фунта. З головного ринку на мясо, тобто з Шікаґа, звідомляють, що гуртова ціна на живий товар підскочила за один день подекуди подвійно, а назагал нижче ніж подвійно. Торговці кажуть, що це лише хвилева спекуляція, поки різні не дістануть доволі худоби, а опісля ціна впаде. Із звільненням цін на мясо зпід контролі уряду, лише 15% інших харчових продуктів підлягає дальше контролі, а загалом 65% інших продуктів підлягає ще контролі цін. У звязку зі знесенням контролі цін над мясом замітне, що уряд дозволив на ввіз живої худоби з Мексика. Зі знесенням контролі мяса зискає федеральний скарб на стільки, що заощадить $380,000,000 на субсидіях, які діставали годовці худоби вчасі контролі, щоб могли продавати худобу по назначеній урядом ціні.

Голова Краєвого Републиканського Комітету, Керол Ріс, виголосив по радіо промову, а в ній висловив погляд, що президент Труман нарочно припізнив знесення контролі над продажом мяса, щоб викликати негодування проти членів конгресу, які були противні його програмі. Одначе, на думку Ріса, це принесло шкоду населенню, а теж і викликало негодування проти Демократичної Партії, якої речником являється президент.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНЕСЕННЯ КОНТРОЛІ НАД ПЛАТНЯМИ.

Дорадча рада Бюра Военної Мобілізації й Реконверзії одноголосно заявилася за швидке знесення урядової контролі над підвищкою платні для робітників. Надіються, що це рішення спонукає президента Трумана проголосити знесення контролі платні вже в кількох днях. Американська Федерація Праці, яка відбуває тепер конвенцію в Шікаґу, приняла резолюцію, щоб уряд зніс цілковито контролю над цінами і над підвишкою платень, а полишив цю справу до наладнання між робітниками й підприємцями.

КРАЄВА СЕРІЯ ЗАКІНЧИЛАСЯ ПЕРЕМОГОЮ КАРДИНАЛІВ.

Після сімох днів змагань дружин Ред Сакс з Бостону і Кардиналів із Сейнт Луїс у краєвій серії гри в битого мяча-бейзболу, — перемогли Кардинали в кінцевій грі, вигравши у семім змаганні чотири гри проти трьох. Кінцева гра відбулася в Сейнт Луїс.

ЛІБЕРАЛИ СТВОРИЛИ ПОЛІТИЧНУ ГРУПУ.

Филип Морей, теперішній предсідник Конгресу Промислових Організацій — СІО — оприлюднив сформування окремої групи лібералів і прогресистів, яка буде старатися добути вплив на хід політичних подій в Злучених Державах. Наради в цій справі відбулися в готелі Пенсилвенія в Ню Йорку у виконанні рішення ініціятивної наради в Шікаґу зперед двох тижнів. У нюйорських нарадах взяли участь такі передові люди, як Джек Крол, директор Комітету Політичної Акції з СІО; Генрі Морґентав, бувший секретар скарбу; Роберт Кенні, предсідник Краєвої Ґілди Адвокатів. Не сказано, чи були Г. Волес або сен. Клод Пепер, хоч саме в першім комунікаті групи висловлено критику атомової програми Барука, проти якої заявився Волес. Звісне лише, що не брав участи в нарадах Ґаралд Ікес.

КОМІТЕТ АМЕРИКАНСЬКОЇ АКЦІЇ ВЖЕ ДАЄТЬСЯ ЧУТИ.

Створений перед тижнем комітет „Американська Акція" для ведення політичної праці подібної, до цеї, яку веде Комітет Політичної Акції з СІО, оприлюднив уже свій погляд на деяких кандидатів на конгресменів. У першу чергу Американська Акція натаврувала Віта Маркантонія, кандидата з 18 конгресової округи в Ню Йорку, як прихильника комуністів, а крім нього Ґю де Лейсі з Вашинґтону.

ДЕЛЕГАТИ НА „СЛОВЯНСЬКИЙ КОНГРЕС" ЗАРЕЄСТРУВАЛИСЯ.

Два учасники Третього Конгресу Американських Словян зареєструвалися в департаменті стейту як аґенти чужинних держав, згідно з вимогами закону і згідно з повідомленням, яке дістали всі чужинні делегати на цей конгрес негайно після свого приїзду. Зареєструвалися делегати з Болгарії, а це Цола Драґейчева і Ґвікчо Белеф. Не хотіли зареєструватися як аґенти делегати Советської Росії і Советської України, як це оприлюднює департамент справедливости і тому вони виїхали домів, відкликані їхніми урядами.

Джексон домагається дальших судів над націстами в окремих окупаційних зонах

Член Найвищого Суду в Вашинґтоні, Роберт Г. Джексон, який брав участь у ніренберзькім процесі як головний прокуратор в імені Злучених Держав, домагається поставлення під суд ще інших военних злочинців, як промисловців, політиків, дипломатів, військових і поліційних офіцирів. Одначе зогляду на кошти, Джексон радить, щоб таких людей судили окремі суди в кожній окупаційній полосі в Німеччині. Злучені Держави не мають ніякого законного ні морального обовязку переводити ще додаткові суди, ані впливати на інші окупаційні влади ставити злочинців під суд — твердить Джексон у листі до президента Трумана, який оприлюднено у Вашинґтоні безпосередно перед екзекуцією над засудженими націстами в Нірнберґу. Джексон саме зрезиґнував із свого становища головного прокуратора Міжнародного Военного Трибуналу у Нірнберґу.

ПЕРЕПРОШУЮТЬ СОВЄТСЬКОГО АМБАСАДОРА.

Департамент стейту повідомив совєтського амбасадора, що з переведеного слідства в справі зажалень амбасадора Новікова, не можна найти ніякої вини в урядовцях, які переводили ревізію пакунків амбасадора вчасі його приїзду літаком до Ню Йорку перед тижнем. Одначе департамент стейту перепрошує амбасадора Новікова, коли він чується покривдженим якоюсь нечемністю збоку американського персоналу.

Закриття Мирової Конференції в Парижі; Тіто бойкотує

Дня 15. жовтня в год. 5:26 після полудня французький премієр Бідо офіціяльно проголосив закриття Мирової Конференції в Парижі, яка тривала одинадцять тижнів і два дні. Відкриваючи це останнє засідання Конференції, предсідником якого був китайський представник д-р Кво-тай-чі, стверджено, що місця юґославської делегації були порожні. Представник цеї делегації прислав натомість генеральному секретаріятові листа, в якому заявляє, що Юґославія не може прийняти рішень цеї Конфереції щодо Трієсту та юґославсько-італійського кордону. В листі стверджується, що ухвалений мировий договір з Італією „вдаряє в життєві інтереси Юґославії" та що методою голосування дозволено „накинути волю одної групи держав другим суверенним і рівним країнам". Юґославія вишле свій протест до Ради закордонних міністрів Чотирьох Потуг. На цій кінцевій сесії Конференції забирали голос теж міністри закордонних справ Бирнс від Злучених Держав, Бевин від Великої Британії та Молотов від Совєтського Союзу. Секретар стейту Бирнс заявив, що в Раді закордонних міністрів він буде обстоювати потвердження постанов Конференції, які ухвалено більшістю двох третіх голосів, без огляду на те, як голосувала американська делегація. Бирнс висловив думку, що другої світової війни не виграла одна держава і тому теж жодна не має права диктувати мира. Ціллю Мирової Конференції було дати можність висловити свою думку малим державам, навіть бувшим ворогам, бо мир, який треба побудувати, повинен бути миром народів. Молотов заявив, що Совєтський Союз буде „продовжувати боротися за демократичний мир, без огляду на протилежну акцію деяких народів". Міністер Бевин висловив признання Конфереції і французьким господарям та заявив, „якщо ми винесли лихі постанови, то майбутні покоління мусітимуть заплатити за них". Кінцевим промовцем був французький премієр Бідо, що й закрив Конференцію.

АНГЛІЙСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ПРО МОЖЛИВІСТЬ РЕВОЛЮЦІЇ В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ.

Генерал сер Ґіфорд Ле Кейн Мартель, керівник британської військової місії в Москві в 1943 році, заявив, що він не виключає можливості внутрішньої революції в Совєтському Союзі, „якщо народ не дістане того, що йому пообіцяно". Генерал Мартель перебував у Москві 10 місяців, мав багато розмов зі Сталіном і, як твердить, „знав все, що знав британський амбасадор", але з огляду на строгу таємницю, якою огортається совєтську політику, там ніхто точно не знає, що робиться. Генерал вважає, що Совєтським Союзом володіє сьогодні мала кліка з яких 4—5 людей і що до цеї кліки належать насамперед Молотов та його заступник Вишинський. Мартель думає, що Сталін зразу, можливо, і бажав собі співпраці та порозуміння зі західними союзниками, але цього не бажали собі інші члени пануючої кліки і вони теж були „заслали" Сталіна на Кавказ. Заки Сталін вернувся, то інші вже були використали нагоду та повели сильну політику експанзії.

ПЕРЕМОГА АМЕРИКАНСЬКОЇ „БЕЗСТОРОННОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ" В РАДІ БЕЗПЕКИ.

На засіданні Ради Бизпеки дня 15. жовтня відкинено більшістю 7 голосів проти 4 польську резолюцію, в якій пропоновано замкнути Еспанії доступ до Міжнародного Трибуналу Справедливості. За польською пропозицією, крім самої Польщі, голосували тільки представники Совєтського Союзу, Франції і Мексико. Опозицію проти польського внеску, в якому не згадувано Еспанії по імені, а тільки „країни, уряди яких були встановлені при допомозі зброї держав осі", очолював американський представник Гершел В. Джансон. Потверджуючи невдоволення Америки урядом ген. Франка, він заявив, що Америка обстоює погляд безсторонньої справедливості, яка належиться кожному, навіть злочинцеві.

АМЕРИКАНСЬКІ СПЛАВИ ПІД КИТАЙСЬКІ МОСТИ.—Гумових сплавів зі Злучених Держав уживають китайські націоналісти для будови мостів на човнах так, щоб артилерія й інші военні вози могли переправитися через ріку. Націоналісти дбають про те, щоб плавба на ріках була все отворена в околиці північного Кіянгсу, де комуністичні війська намагаються її замкнути і відтяти китайську столицю Нанкінг.

ВИКОНАНО ВИРОК СМЕРТИ НА ЗАСУДЖЕНИХ НАЦІСТСЬКИХ КЕРІВНИКАХ; ҐЕРІНҐ ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО

В ранніх годинах дня 16 жовтня в Нірнберґській тюрмі виконано присуд смерти на засуджених Міжнародним Військовим Трибуналом 11 головних націстських военних злочинцях. Бувший німецький райхсмаршал і заступник Гітлера, Герман Ґерінґ, поповнив самогубство, заживши отрую на дві години перед виконанням вироку. Повішено: Рібентропа, Кайтеля, Кальтенбрунера, Розенберґа, Франка, Фріка, Штрайхера, Завкеля, Йодля, Сайс-Інкварта. Вирок виконав правдоподібно урядовий кат американської армії, мастер сержант Джан Ц. Вудс з Тексас. Засуджені до останньої хвилини не знали точно коли їх будуть вішати. Американська військова сторожа в тюрмі і довкруги тюрми була сильно скріплена. Усі засуджені, крім професійного атеїста і націстського „філософа" Розенберґа, читали біблію і розмовляли з духовниками. При екзекуції були приявні чотири союзницькі ґенерали з усіх чотирьох окупаційних зон як представники Контрольної Комісії Союзників, директор тюрми і відповідні судові власті та 8 кореспондентів, по двох для кожної з Чотирьох Потуг. Вішано усіх по черзі, починаючи від Рібентропа. Біля год. 6-тої вранці (европейський час) біля тюрми вже не було спеціяльної сторожі. Контрольна Рада Союзників вирішила, щоби з перебігу екзекуції не подавати ані точних звідомлень, ані не поблікувати фотографій. Нацисти засуджені цим самим Міжнародним Військовим Трибуналом на тюрму відбуватимуть свою кару в тюрмі на Шпандав в британській окупаційній зоні Берліна.

ТУРЕЦЬКО-АМЕРИКАНСЬКО-БРИТАНСЬКІ НАРАДИ В АНКАРІ.

Турецьке радіо з Анкари повідомило, що протягом дня 15 жовтня представники британської й американської амбасад конферували в турецькому міністерстві закордонних справ. Темою конференції була друга совєтська нота до Туреччини в справі Дарданелів та турецька відповідь на неї. Турецький уряд не бажає залишитися сам зі Совєтським Союзом і в згаданому радієвому повідомленні стверджується, що „Туреччина вважає Англію і Америку партнерами в усіх переговорах та інформує їх про цілість розвитку переговорів в справі морських проливів". При цьому згадано інтересний факт, що Совєтський Союз тим разом уже не вислав Англії і Злученим Державам копії своеї ноти до Туреччини. Проект турецької відповіді буде представлений раді міністрів цего тижня і після ухвалення буде вручений совєтському представникові в Анкарі.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ЗВЯЗОК З МОСКВОЮ.

Мадам Маделен Бравн, керівничка французьких комуністів, яка зараз бере участь в Міжнародній Асамблеї Жінок в Савт Кортрайті, Н. Й. заявила, що французький комунізм не є російским комунізмом та що французькі комуністи не одержують ані наказів, ані грошей з Москви.

СОВЄТИ АРЕШТУЮТЬ БРИТАНСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ.

З Лондону повідомляють, що британська амбасада у Варшаві домагається від польського міністерства закордонних справ прослідження і вияснення справи заарештовання в Ряшеві двох англійських дипломатів, Джана Г. Дикинсона, англійського консуля в Катовицях та Р. Б. Сторса, третього секретара британської амбасади. В дорозі до готелю заарештованих дипломатів ескортували два совєтські салдати та один лейтенант польської міліції. На поліції дипломатам погрожувано револьверами, зроблено в них трус та забрано фотографічний апарат. Їм закидувано, що вони є агентами генерала Андерса.

УНРРА В ЮГОСЛАВІЇ.

Окрема комісія УНРРА в Югославії проголосила, що УНРРА в основному виконала свій план допомоги цій країні та що ця допомога була розділена правильно.

НА ШЛЯХУ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТИ ІНДІЇ.

Британський віцекороль Індії, вайкавнт Вейвел, повідомив, що Музулманська Ліга вкінці погодилася взяти участь у внутрішньому уряді країни. Віцекороль іменував уже пять членів згаданої Ліги, які належатимуть до внутрішнього індійського кабінету.

МОСКВА ОБВИНУВАЧУЄ АМЕРИКАНСЬКУ АРМІЮ

Московська преса надрукувала повідомлення совєтської пресової агенції ТАСС, в якому обвинувачується американську армію, що вона брала активну участь в „брутальних репресіях" проти страйкарів в Південній Кореї.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays. Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18. N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
З Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОВИННІ ЗАВАЖУВАТИ: ЛЮДИ, А НЕ ДОЛЯРИ!

Президент Труман, промовляючи через радіо до американського народу в справі недостачі мяса, вказав ясно й отверто, хто тут найбільше завинив і на кого спадає головна відповідальність. Він сказав, що завинила невелика група представників у конгресі, що була за всяку ціну проти контролі цін, захищаючи цим інтереси тих себелюбів, що мають перед очима тільки міліонові, долярові зиски, а не недомагання міліонів людей. Це ті самі люди, казав президент Труман, що постійно спиняли Адміністрацію в її змаганнях підносити життєву стопу та поліпшити долю „звичайної людини". Це вони винуваті, що конґрес не видав своєчасно нового закона про контролю цін, казав президент. Вони спричинили два місяці безконтрольної господарки худобою і мясом, що знов використали одиниці, щоб збогатитись, не зважаючи, які це потягне наслідки для загалу.

Немає сумніву, що в промові президента є дещо з передвиборчої агітації, яка має на увазі листопадові вибори до конгресу. Є у ній виправдування Демократичної Адміністрації з її „Ню Діл" та різними регіментаційними спробами тих многих лівих, що їх стягнув був до Вашингтону бувший президент Рузвелт. Це припало Трумавові в спадку і йому доводиться тепер це обороняти. Проте в словах президента Трумана є таки багато правди, коли він вдаряє ті себелюбні групи, що глядять на усі господарські та суспільні проблеми тільки збоку своїх вузьких інтересів. Це ті, що все міряють тільки міліонами долярів, що мають їм припасти як зиск. Як би цього не було, то край наш цілком певно не мав би, наприклад, недостачі мяса, коли є на фармах стільки худоби, як ніколи досі. Не було б браку і різних продуктів, коли статистика виказує, що ще ніколи в мирних часах продукція в Америці не стояла так високо як нині, коли то працює 58 міліонів людей. Інвентарі виказують, що маса продуктів є на складах, а не на ринку, бо продуценти-спекулянти ждуть на пору, коли будуть могти продати по вищих цінах. Отже бракує різних продуктів через спекулянтів, що думають про більші зиски, про міліони додаткових долярів.

Президент дав до зрозуміння, що контроля цін буде незабаром цілком знесена за винятком контролі чиншу за мешкання. Він теж запевнив нас, що якщо промисловці не будуть спинювати продукції й пускатимуть товари на ринок, а робітники не виходитимуть на непотрібні страйки, то перед нами усіми такий добробут, якого ще в Америці не було. З цього видно, що це може статись тільки тоді, коли будемо до цього змагати спільними силами. Це є метода, казав президент, яка завжди помагала Америці розвязувати найтяжчі проблеми. Її треба і тепер держатись.

За правильне розуміння кампанії „Свободи"

За цілий довгий час своєї служби американським українцям та українському народові взагалі, „Свобода" оце вперше подумала про себе та звернулася до своїх читачів зі своїми матеріяльними турботами. Це в теперішній обстановці не є явище аж надто дивне. Вистарчить переглянути часописі інших етнічних груп в Америці, які є далеко численніші і розпоряджали колись без порівнання більшими фондами і мали теж без порівнання більші можливості. Що залишилось з них сьогодні? Членам У. Н. Союзу і читачам „Свободи" треба признати, що вони під цим оглядом, якщо не йдуть впереді, то в жодному разі не відстають. „Свобода" переводить свою жовтневу кампанію в першу чергу з з думкою про майбутнє. Вона теж не хоче далі тільки вдержуватись на дотеперішньому рівні, але бажала б себе збільшити і поліпшити, як цього вимагає час і положення.

Між численними голосами, які одобрюють акцію „Свободи", подибується часом і застереження читачів, мовляв, „от докотилась наша „Свобода" і на жебри вибралася; чому ж не піднести передплати?".

Перш за все — „Свобода" для себе ніколи не „жебрала" і тепер не „жебрає". Її теперішня кампанія — це акція, ухвалена конвенцією, отже, уповажненими представниками її читачів. Це теж акція добровільної доплати до передплати. Жертвою у властивому розумінні є тільки це, що є вище доплати. Кожний признає, що в сьогоднішніх обставинах було б уже неможливо видавати газету за ту саму ціну, що кількадесять років тому. Вистарчить порівняти заробітну платню сьогодні, і кільканадцять років тому, щоб зрозуміти, як це можливо, щоб „Свобода" коштувала сьогодні так само, як і десять, двадцять чи тридцять років тому. Думка, щоб піднести передплату, правильна, але тут можна б теж мати деякі застереження, хоч би такі, які насуваються, як читати лист до „Свободи", в якому написано:

„... Я вже 43 роки читаю „Свободу", вона була для мене усім, я в ній, наче в біблії, шукав поради і розради і я завжди знайшов там те, за чим шукав. Сьогодні я одержав Вашого листа, щоб доплатити Вам ще два доляри. Я послав би Вам не два доляри, але двадцять і більше, тільки я вже давно інвалід, а тепер був в шпиталі і тому не можу послати Вам більше, тільки один доляр. Але я прошу Вас, щоб дальше посилали мені нашу „Свободу" і якщо можна, щоб видавали її шість разів тижнево".

Цей один доляр має неоцінену вартість, а слова написані невправною рукою хворого робітника є найкращою нагородою для „Свободи", яку вона тільки могла б дістати. Звичайно, передплату можна піднести, бо як хто має зрозуміння до своєї газети і хоче „Свободу" читати, той в Америці цілком певно матиме теж 20 чи 30 центів, щоб їх кожного місяця додатково призначити на газету. Але добровільна доплата стоїть з морального і культурного боку вище. У добровільній доплаті, як хто не має, то і не пошле, зате будуть такі, що пошлють за нього, бо вони можуть послати! Це має велике виховне значення і тут власне наше громадянство має теж можність виказати і провірити свою громадську зрілість та своє розуміння нашої демократичної ідеї громадської солідарності: один за всіх, а всі за одного. В кінцевому звідомленні жовтневої кампанії „Свободи", американські українці побачать і осудять самі себе. Від них залежить, чи цим осудом вони могтимуть пишатись, чи треба буде соромитись. Один за всіх і всі за одного.

Микола Чубатий.

Роля Німеччини в повоєнній Европі

Політика сліпої ненависти звичайно є найгіршою політикою, коли йде на дальшу мету. Ту стару, добре відому в історії засаду можна теж віднести до повоєнної політики західних аліянтів супроти Німеччини. Ледви минув один рік, а вже приходиться піддавати дотеперішню політику союзників у Німеччині основній ревізії серед далеко менше пригожих обставин, ніж це можна було зробити рік тому назад, колиб німецькою політикою був кермував холодний обрахунок та предвидження подій, які з історичною конечністю мусіли прийти.

Ніхто не заперечить, що Німеччина під проводом націстів показалася великим міжнародним злочинцем. Злочини доконані на міліонах людей, цілеве винищування сусідів, щоби їх ослабити та себе поставити у краще положення навіть на випадок програної війни, вказують на добре передуману тактику міжнародного хижака. Вина за це спадає в першу чергу на націстичну верхівку, одначе не без вини є також німецький нарід, що давав піддержку такій неморальній владі та користав з успіхів того злодіяння. За це він слушно повинен відпокутувати.

Одначе є теж певним другий факт, що такі самі злочинства як націстична Німеччина, виконувала та ще й нині виконує друга диктаторська влада, на світі, червона Москва. В повоєнній ситуації ця друга злочинна влада навіть більше небезпечна, бо вона нині переможна та сильна, підчас, коли вже на початку 1945 року було видно, що Німеччина лежить розторощена. Холодний рахунок говорив тоді вже думати про унешкідливлення другого міжнародного хижака та не позволити йому зрости всилу.

Це не сталося. Безпосередно після війни ніхто не рахувався з тими двома реальними фактами, що Совети це ніякий союзник демократії, тільки принагідний партнер в війні з націстами та так само небезпечний як націсти. Другий факт, що націстичний шкідник вже смертельно ранений та мало небезпечний, одначе німецький нарід, нація понад 70 міліонів безогляду на це чи винен він за зложини націстів, чи ні, існує в самім серці Европи та мусить відгравати в повоєннім світі ролю відповідну до питомого фізичного та духового тягару тої нації. Ще один факт великої ваги — це гегографічне положення Німеччини в самім серці Европи, поміж світом демократії та світом советської диктатури. Тому є цілком природною річю, що на випадок непорозуміння поміж демократичним світом та советським блоком прямо з конечности одна та друга сторона мусить рахуватися з Німечиною як з можливим союзником. А це може статися тільки дорогою уступок для розторощеної Німеччини.

Це добре розуміє також Німеччина та вона всилі використовувати своє положення поміж двома спорячими таборами та в імя засади: „хто дасть більше" на ново відбудувати свою силу та знов стати погрозою Европи.

Того всего можна було б оминути, коли б негайно по розгромі Німечини побідні держави заходу приняли були б не політику помсти, але політику холодного обрахунку беручи в рахубу конечні права історичного діяння. Не можна того заперечити, що так добре в Англії, як теж в Америці були люди, що опоєні побідою над зненавидженим націзмом не рахувалися з тими вище наведеними двома фактами, що Совети це не союзник демократії та що німці це 70-міліонова працьовита нація, яка не може не грати якоїсь ролі в повоєннім світі.

Доволі багато засліплення супроти Німеччини серед керманичів в західних держав мав не хто другий як герой побіди над націстами — премієр Винстон Чорчил. Він вже здавна був відомий як англійський Катон, що постійно кликав „Цетерум цензео Ґерманіям эссе делендам". „Ще раз тверджу, що Німеччину треба знищити". Винстон Чорчил був спасенний для Англії, коли Німеччина загрожувала Англії життєво. Тоді він вратував імперію англійської корони. Одначе він був не на місці, коли треба було укладати повоєнний лад в Европі з розторощеною Німеччиною.

Другою такою особистістю в Англії був лорд Вансітарт, який став автором такого погляду, що щоби унешкідливити Німеччину на постійно, треба знищити її індустрію, а Німеччину замінити на край рільників та пастухів. Не рахувався він у своїм протинімецькім засліпленню з тим, що індустріяльний потенціял Німеччини не тільки конечно потрібний для самого виживлення два рази так чисельної людности, яку не всилі вигодувати рільничий край тої величини, що Німечина.. Не рахувався він також з тим, що індустрія Німеччини потрібна теж для сусідів Німеччини, як частина їх господарської системи.

Свого Вансітарта мала також Америка в особі бувшого секретаря скарбу Генрі Морґентава, який теж уложив плян не політики супроти Німеччини, але пімсти на Німеччині. По думці Морґентава Німеччину треба перемінити з країни індустріяльної на країну рільничу, картопляних піль та пасовиск. У висліді такої політики розмонтували тяжкий промисл Німеччини, основу її мілітаризму, але не знищили машин военного знаряддя, тільки відали їх Советам. Невідомо чому машини мілітарної продукції мали б бути менше небезпечні в руках Советів ніж націстів.

Проте плян Морґентава, як теж плян Вансітарта показався невикональним з причин згущеного населення Німеччини, яке побільшилося ще евакуаціями зі східної Німеччини приділеної Польщі та зі Судетів. Згущене німецьке населення мусить найти частинно свій прожиток таки в індустрії, хиба що західні держави рішилися б годувати постійно половину населення Німеччини.

По році тої політики помсти Вансітарта — Морґентава показалася потреба відвороту на цілій лінії, тимбільше, що прийшли зовсім природні комплікації з Німеччиною на тлі відносин до Советів.

Хто знав Совети з Східної Европи, той розумів, що де вступить нога советського жовніра, там за ним попливе ціла филя комуністичних агітаторів, там мусить бути советський лад. Вже попередно аліянти признали Советам величезну смугу східної Німеччини під военну окупацію, що Совети зовсім природно використали на поширення комунізму аж по ріку Лабу.

Свою окупаційну зону большевики відгородили китайським муром від прочої Німеччини та ані не думають розвязувати питання економії та адміністрації Німеччини за спільним порозумінням з Америкою та Англією. Ціль Советів є скомунізувати цілу Німеччину та поширити сферу советських впливів на цілу Европу. Демаґогічна промова Молотова про зединення Німеччини була вже немов офертою під адресою німців шукати в скомунізуванні Німеччини двигнення з упадку.

У відповідь на це американський секретар стейту виголосив в Штутґарті свою знамениту промову, в якій представив майбутність Німеччини. Промова секретаря Бирнса не була офертою ліцитаційною під адресою німців, тільки була виложенням пляну американської політики холодного розуму супроти Німеччини. Промова секретаря Бирнса взяла під увагу яку ролю мусить Німеччина відіграти в середущій Европі як велика нація, як що Европа не має перемінитися в континент анархії та насилля. Німеччина цею промовою американського дипльомата починає вступати на нормальний шлях міжнародного життя.

Конструктивний американський плян відносно Німеччини приневолив навіть В. Чорчила забути на свою заклятү ненависть до Німеччини та запропонувати союз приязні поміж Францією та Німеччиною як завязок Злучених Держав Европи.

Всі ці пляни одначе натрапляють на непоборимү опозицію з боку Советів. Промова Бирнса найшла негайну відповідь в поправках Молотова так само, як плян Чорчила творити Злучені Держави Европи. Слід розуміти це хиба як Злучені Держави Західної та Середущої Европи, як одноцілого противсоветського блоку.

Чи дасться все це перевести нині, коли Совети стоять над Лабою в самій середині Німеччини, годі сказати. Німеччина хоч не хоч мусить стати предметом ліцитування. Рахуються вже навіть з Німеччиною як потенціяльною мілітарною силою проти Советів, що цілком отверто обговорював премієр Полудневої Африки Хрістіян Смутс. Німечина знова набирає свого значіння.

ВАСИЛЬ ПАЧОВСЬКИЙ

ЗА УКРАЇНУ

(Історична повість, оперта на подіях в Україні в 1664 році).

1)

Серце землі.

Одного ясного дня після Різдва сидів гетьман Виговський у старому відновленому замкові у своєму кабінеті і писав до обіду. Крізь невеличке вікно йгралося сонце промінням на поличках із книгами оправленими в шкіру, на шаблях та старосвітських сагайдаках, сталевих сорочках і шапках сисюрках, порозвішуваних по стінах. Проміння заглядало у вічи гетьмана, розливаючись блисками по золотих ґузиках та обрамівках кармазинового жупана з блакитними вильотами.

Виговський вставав, ходив по кімнаті і знов сідав писав тай задумувався. Його високе чоло похмурилося, великі чорні очі так і сяли якимсь незвичайним блеском. Душа воєводи, видно горіла думками та мріями розхвильована. Час від часу крутив гетьман чорний бадьорий вус і задумувався...

Аж це відчинила двері його люба Олеся, дружина з багатого княжого роду Стеткевичів, з якою жив тихомирно та гарно вже сім років. Була це молода жінка, струнка та дрібна личком з правильними чертами обличчя. Струнка її стать у ясновишневій контуші та в синій спідниці обшитій кругом золотими парчевими обрамівками на талії схоплена крючком, видавалсь як зява. На білих грудях сповитих багровими виворотами ясніли золоті дукачі, а на ногах горіли червоні сапянці. Голову оповили товсті русі коси, заплетені у дрібушки, перетикані кісниками та разками дрібних перлів.

— Чого це мій Іванко задумався? — щебетала дрібненько жінка — чи не повстає знов щось негоже в голові могo сенатора?

— А вжеж, Олесю! — відповів, усміхаючись — похід повстає! Україна горить, а козацька слава кличе!

— Куди його їхати тобі? Сидів би дома!

— Моя хата зкраю, нічого не знаю — перебив їй воєвода, сміючись.

— Та ні, лише як тобі мішатись? Нічого не вдієш, гетьманом не станеш у козаків, а в короля ти воєвода і сенатор!

— О, не вже нерада ти гетьманшою знов бути? — усміхнувся Виговський, аби підбити жінку до свого пляну. — Сам Маховскі мені поміч обіцяв!

— Уже ж і велика княгиня була я, коли не щастить таким як ми на Україні! — відповіла честилюбна Олеся, попереду підсміхнушись на слово „гетьманшою".

— Може знов будеш, тільки треба козакові свому не мішати, як заспіваем пісню: Засвистали козаченьки в похід опівночі!

— Та їдьже, тільки не барися, мені скучно! Братова моя Маруся має чоловіка, що ані кроком її не відступить; а мій чоловік гуляв увесь вік, хоч тепер був би зі мною, як риба з водою!

— Як риба з водою, козак із бідою — жартував воєвода — а з жінкою козакові не возиться!

Тимто й біда, що здибаєсь легко, а трудно її збутися. Колиб могла я пришпилитись шпилькою до тебе, прогнала би її на ліси, на гори!

— Гого! якаж бо ти дужа та мудра проти біди, нічим моя голова!

— Голова твоя мислями в небі, а ноги над яром! Немирич який був, а що сталось із ним?! З черню не жартувати. Не буди біди, коли спить!

— За палкий був староста Немирич, необережно кидався на пересуди черні! А я тепер розуму набрався, голубко — уговорював мягко Виговський, гладючи жінку по раменах.

На подвіррі задудніли коні — Олеся так і зірвалась з вікна.

— Козак якийсь тай піп! — кликнула гетьманша — а такий грізний, як запорожець який!

Виговський вибіг на ґанок, жінка до пекарні. Перед ґанком стояли два баскі коні наче орли. Козак в голубім жупані та червоних шараварах зіскочив з коня, а піп, хоч і старий, тільки махнув ногою через черкеске сідло і опинився на землі. У попа була цінна турецька шабля з золотою касічкою під рясою і пістолі німецької роботи, заткані за пояс. Борода довга сива, вус гей у Сірка отамана.

— Просимо, просим до господи! — гукнув воєвода.

— Бач, брудні та обтрушені інеєм від морозу.

Ясновельможний воєводо! — відказав піп.

— Нічого! Козак же я такий як ви! У потребі ніяк на щось оглядаться! Яремо, візьми но коні до ясел!

Оба гості пройшли через сіни до вітальні. Стіни в ній оббиті золоченими шкірами, зовнішні персидськими килимами та портретами. Лавки попід стіни вкриті зеленим сукном. На столі червона скатерть, перетикана золотою травичкою. Крісла оббиті золотими скірами, сіяли від світла.

— Спізнаєте мене, гетьмане! — заговорив піп, витаючись.

— Як гетьман спізнав би, та вже не гетьман я — пішло й моє спізнавання! — відповів гетьман.

— Знаєш хиба запорожця Якова Бебатьченка? спитав духовний.

— А той Півторакожуха Лупиніс?

— Той сам! Той, що смуту тобі, Ясновельможний, счинив під Германівкою — аби гадяцької угоди не приймати! Прогрішився проти тебе тай проти Отчизни України! Тепер треба каятися, спасатися пішов, попом став! А це глянь, Носаченко, обозного Косача братанич, добрий козак — по дядькові пішов! Богунова рука права!

(Дальше буде).

Допоможіть вдержати і збільшити одинокий у світі український демократичний щоденник, що вже 54 років обєднує американських українців при ідейній праці та з вільної американської землі голосить правду про Україну.

Місяць жовтень є місяцем добровільної доплати до передплати „Свободи". Він дає Вам нагоду ділом оцінити працю „Свободи" і доплатою чи жертвою виявити розуміння ваги рідної преси.

„Як він це бачив"

Появилася на книгарському ринку книжка, яку написав Еліот Рузвелт, син бувшого президента. (As He Saw It, by Elliot Roosevert). Тому, що Еліот був довгі літа при боці хворого батька і мав нагоду приглянутись многим визначним особам, як от Чорчилеві чи Сталінові, а теж і почути багато цікавого й важного, книжка ця звернула на себе відразу загальну увагу. Одначе критичні оцінки книжки є такі, що Еліот можливо багато бачив, але й багато видумав, приписуючи свому батькові таке, що противорічить його урядовим заявам. Книжка, кажуть, має тенденційний характер, будучи просоветською і сталінською, а проти Британії та Чорчила. Не зважаючи на це є у ній деякі характеристики, що цікаві самі собою, не зважаючи на те, що критика квестіонує їх правдивість Дещо з цього отсе подаемо.

Про Винстона Чорчила мав висказатись президент Рузвелт перед своїм сином так:

„Винстон це правдивий торі (англійський аристократ-консерватист)... Чи я зможу працювати з ним? Не журися. Ми гарно з ним згодимося... Винстон має одно найвище завдання свого життя, і лише це одно: Він є досконалий премієр на воєнні часи. Його единим завданням є зберегти Британію в цій війні... Він є добрий на теперішні часи..."

Сталіна бачив Френклин Д. Рузвелт перший раз у Тегерані, коли то вони разом укладали пляни другого фронту. Тоді Рузвелт мав сказати про Сталіна:

„Він безупину бурчить, говорить з розвагою, виглядає на певного себе, вірить самий в себе, рухається поволі і загалом лишає по собі вражіння, сказав би я... А щодо Винстона й Йосифа, то я мушу якось найти собі місце між ними обома. Вони такі відмінні від себе, мають інші ідеї, темпераменти... Найбільшим моїм завданням було виянити Сталінові, що Злучені Держави й Велика Британія не братаються разом проти Советського Союзу. Мені здається, що ми позбулися цеї думки раз на все. Єдина річ, яка могла б перевернути наш віз це те, щоб після війни світ знову не поділився, щоб Росія не стала проти нас і Англії..."

Про провідника Вільної Франції з часів війни, тобто про ген. де Голя, сказав Френклин таке: „Не можу собі представити людину, котрій я більше не довіряв би, як йому... Де Голь не менше заінтересований в долі своєї імперії, як Чорчил своеї".

Про генераліссімуса Чіян-Кай-Шека сказав небіжчик президент: „Він знає, чого хоче, але він знає, що всього не дістане". Знов про його жінку сказав таке: „Це певне, що вона опортуністка і я не хотів би бути її ворогом у її краю".

Про Айзенгавера сказав Рузвелт, що це єдиний чоловік, який дасть собі раду з Чорчилем.

ДРУЖИНА, ЩО ПЕРЕМОГЛА В КРАЄВИХ БЕЗБОЛОВИХ ЗМАГАННЯХ

CARDS IN GROUP—Mass formation of the St. Louis Cardinals baseball team Top row, from left—Jones, if.; Sisler, of.; Klutz, c.; Krist, p.; Rice, c.; Burkhardt, p.; Weaver, trainer; Wilks, p.; Garagiola, c.; Donnelly, p.; [illegible]een, p.; and Cross, if. Middle row—Schmidt, p.; Sessi, of.; Beasley, p.; Schoendienst, if.; Walker, of.; Endicott, of.; Pollett, p.; Dusak, of.; O'Dea, c.; Grodzicki, p.; Barrett, p.; Ward, trav. sec. Bottom row—Marion, if.; Kurowski, if.; Musial, if.; Brazle, p.; Wares, coach; Dyer, manager; Gonzalez, coach; Adams, of.; Moore, of.; Slaughter, of.; Dickson, p. Bat boys, Bobby Scanlon and Eddie Dyer, Jr.; Donnelly and O'Dea are no longer with the club.

Американська політика на мировій конференції в Парижі

Мирова конференція в Парижі, яка має до діла пропозиції 21 менших, союзних держав в справі проектованих мирових догод, була скликана в наслідок нарад в Потсдамі в липні та серпні 1945 року. На тих нарадах були присутні голови трьох великих держав: Злучених Держав, Великої Британії та Советського Союзу. Тоді було рішено створити Раду Заграничних Міністрів, яка мала опрацювати проекти догод з Італією, Румунією, Болгарією, Мадярщиною та Фінлядією, щоб їх представити Обєднаним Державам. Рада також мала представити проекти для полагодження територіяльних питань, які виникли з закінченням війни.

Для підготовки мирової конференції в Парижі, Рада Заграничних Міністрів зійшлася в Лондоні, у вересні 1945 року; заграничні міністри Злучених Держав, Великої Британії та Советського Союзу зїхалися в Москві, в грудні 1945 року та знова ціла Рада засідала в Парижі в квітні та червні 1946 року. На останніх нарадах заграничні міністри дійшли до порозуміння про більшість важних питань, що торкаються проектів пяти мирових догод.

Ті проектовані догоди з бувшими сателітами націстичної Німеччини, торкаються відшкодовань; збройної сили, що буде дозволено тим пяти переможеним країнам тримати; права плавби по Дунаю; „відкриті двері" для торгу; усунення союзних окупаційних сил; встановлення границь та питання колоній.

Злучені Держави, маючи основою своєї політики догоду в Потсдамі та між заграничними міністрами, старалися встановити певні принципи при підготовці мирових договорів. Ті принципи варто переглянути.

Насамперед, секретар державних справ, Бирнс є членом Ради Заграничних Міністрів та головою американської делегації в Парижі, був твердим оборонцем додатку про „людські права", який є частиною кожного проекту мирових догод, що були предложені на конференції в Парижі. Згідно з тим додатком, дотичні держави мають прийняти всі необхідні міри для того, аби забезпечити всім людям, що підлягають їх владі, „людські права та свободу, включаючи свободу слова, преси, релігії, політичного переконання та громадських зборів, без огляду на расу, поголівя, мову, чи релігію".

Американський уряд давно є знаним як оборонець прав малих народів. Згідно з цею політикою, Бирнс рішучо домагався, аби дати право малим державам бути заступленими на конференції в Парижі та висловити свої пропозиції до мирових догод. Обіцяв підтримати ті пропозиції, за якими висловиться звичайна, чи переважаюча, більшість малих держав. Тому на засіданнях Ради в Парижі настоював на тому, аби „погляди Ради були представлені на мировій конференції тільки як пропозиції, поради та щоби американська делегація, так само як і конференція, не були ними звязані".

Ставлення Бирнса в справі відшкодовань з Італії є добрим покажчиком відношення Злучених Держав до всіх відшкодовань взагалі. 20. травня ц. р. він заявив: „Наше становище в справах відшкодовань є ясне. Аби дати італійському народові жити, видали ми вже, безпосередньо, чи посередньо, 900 міліонів долярів. В інтересах миру, воліли би забути про відшкодовання. Але погоджуємося на обмежені відшкодовання, наколи вони не витягнуть з Італії всі засоби, необхідні для прожитку в наслідок чого вона потребуватиме допомоги зовні".

При тій самій нагоді Бирнс пояснив і погляди свого уряду на справу анексій. В звязку з питанням про Тріест, він сказав, що „...розумний провід, так само як ясне рішення Ради (заграничних міністрів) в Лондоні вимагають того, аби при рішенню границь брати під увагу етнографію, аби як найменше людей залишати під чужою для них владою".

Злучені Держави підтримують принцип вільнійшої торгівлі та транспортації. Тому Бирнс старався аби в мирових догодах з Румунією, Мадярщиною та Болгарією була точка про свободу торгівлі по Дунаю, який вважається брамою до центральної Европи.

Компроміси були й є конечними. 27. липня Бирнс заявив: „Творення миру звязане з компромісами... Але компроміси, яких вже досягнено, і ті, що, сподіваюсь, будуть зроблені, мають на меті полагодження чесних розходжень в поглядах, а не задоволення своїх власних вигод, чи для когось іншого".

Погляди секретаря Бирнса на біжучу конференцію в Парижі були подані американцям, ясно і відверто, в радіопромові сенатора Тома Конелі, 27. липня, коли секретар Бирнс був в дорозі до Парижа. Казав сенатор:

„Я знаю, чимало людей думає, що було би багато ліпше якби чотири головні союзні держави не йшли на конференцію вже з готовими, погодженими текстами. Але мирові догоди, які встановляють границі та рішають долю кольоній та територій, не можуть бути чинними, доки з ними не погодяться головні союзні держави... На жаль, коли в світі є національні держави, які заздрісно охороняють свою зверхність, не може бути ідеального способу творення мира".

„Ми певні, що Паризька Конференція буде початком, не кінцем, наших старань для будови мира".

Великі держави прийшли до порозуміння, що по скінченні конференції, коли засідатиме Велика Чвірка для складення остаточних текстів мирових догод, вони звернуть належну увагу на пропозиції, зроблені на мировій конференції. Мирові догоди увійдуть в життя щойно після того, коли будуть ратифіковані союзними державами, які підписали перемиря з дотичними ворожими державами.

Мирова догода, яка матиме найбільше значення для будучого світового мира, є звичайно догода з Німеччиною, що має бути зроблена пізніше. В своїй недавній промові в Штутгарті, секретар Бирнс виявив сучасне становище Злучених Держав відносно Німеччини — становище, в основі якого лежить догода в Потсдамі, як її розуміє американський уряд.

Загальна Рада — ФЛІС.

ЖАРТИ

Смішний молодець.

Хлопець: — Я вженюся з дівчиною, яка розуміється на жартах.

Дівчина: — Тепер лише таку дівчину можеш узяти за жінку.

Мир, що повторюється.

Питається учитель при іспиті: — Яке значення має день 11. листопаду з 1918 року?

Відповідь: — Таке, що від тоді маємо кожного року дві мінуті справжнього мира з нагоди Дня Примиря.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

КАМПАНІЯ
— на —
ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВОБОДИ"

Усі датки, надсилані на пресовий фонд „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням у цій рубриці.

Відділ:		Датки:
53	Волод. і Марія Малевич	$25.00
	Петро Іванів, передплатник	10.00
3	Василь Окрепкий	2.00
3	Атаназ Кемпа	4.00
6	Михайло Мигаль	2.00
10	John Madzik	2.00
18	Theodore Zopko	5.00
18	Alexander Smey	2.00
18	Nnkolay Smeye	2.00
20	Ілько Тарапата	5.00
25	Іван Штогрин	5.00
21	Василь Захарчук	2.00
21	о. Петро Турянський	5.00
21	Ілько Ґарбера	2.00
24	Юрко Футрик	2.00
25	Петро Мищишин	3.00
28	Ілько Чуба	2.00
	Michael Korecki	10.00
35	John Pelensky	5.00
38	Іван Наогольник	5.00
38	Stephan Andrashko	3.00
	Онуфрій Притуляк	2.00
39	Wasyl Laba	2.00
39	John Krawczuk	3.00
42	Петро Давидович	2.00
42	Michaijo Lukan	3.00
42	John M. Lelet	2.00
44	о. Михайло Мостенський	2.00
44	Василь Шишка	2.00
45	Антін Гарасим	2.00
45	Michael Matolicz	3.00
45	Константин Шпікуля	10.00
45	Stephan Senkow	5.00
45	John Warwick	3.00
52	Ілько Процишин	5.00
52	Яків Яґодзінський	1.00
52	Д. Хрупалик	5.00
52	Василь Бурко	2.00
52	Василь Грибик	2.00
53	Онуфрій Микитюк	5.00
(53	Михайло Усик	2.00
56	Петро Вітенко	2.00
56	John Helak	2.00
57	Joseph Ropitzky	3.00
57	Петро Ракочий	5.00
57	Bartolomej Zmud	2.00
58	Дамян Матвіїв	2.00
58	George Sango	2.00
58	Ben Miller (Топольницький)	3.00
59	Юрій Демчук	2.00
59	Йосиф Волк	5.00
59	Стефан Пущинський	2.00
60	Франко і Пелагія Марціновські	4.00
60	Михаїл Олійчик	2.00
62	Sam Starosta	3.00
63	Osyp Dragan	10.00
63	John Homenda	2.00
63	Михайло Личак	5.00
64	Sergey Winiarski	5.00
65	Jacob Krasnovsky	2.00
66	Михайло Гандзюк	5.00
69	Леопольд Ленчук	5.00
69	Eugene Babetsky	2.00
69	Іван Приймак	3.00
69	Ковбасник, Микола	3.00
70	John S. .upiany	2.00
72	Іван Беген	5.00
72	Тов. ім. Івана Франка з каси	10.00
72	Іван Здерко $2; Іван Курах $2	4.00
73	Sam Kindybaluk	2.00
76	Michael Zidonik	5.00
76	John Zelinski	2.00
76	Петро Цап	2.00
76	Mykyta Lysak	5.00
81	Іван Іванюк	2.00
81	Yakym Semaniuk	2.00
83	Дмитро Кулинич	2.00
83	Петро Телятник	2.00
83	Петро Рій	2.00
83	Михайло Курман	3.00
83	Michael Konchak	2.00
94	Василь Левицький	5.00
85	Іван Аптульський	2.00
92	Gabriel Peloch	2.00
96	Іван Лапіцький	5.00
96	Andrew Pilipczak	3.00
97	Nicholas Hladky	2.00
98	Іван Чорній	2.00
93	Іван Цікот	2.00
99	Николай Максимчук	2.00
102	Онуфрій Шалапій	2.00
102	Юрій Гірняк	5.00
102	Іван Ільків	3.00
102	Dmytro Pidsadny	2.00
102	Дмитро Шмагала	5.00
102	Kuzma Sika	2.00
102	Сенько Біґановський	2.00
102	Йосиф Сенчина	2.00
105	Стефан Крайник	2.00
105	Стефан Олободян	3.00
106	JohnMar yniak	4.00
106	Harry Dackiw	2.00
106	Николай Пашко	2.00
106	Michael Petriw	5.00
109	Lpka Babiak	2.00
120	Олекса Ревть	2.00
121	Микола Іванців	3.00
122	К. Оліяр	3.00
122	Theodore Hnatusa	3.00
123	Іван Білецький	3.00
123	Sergy Kieselowsky	2.00
123	Николай Стадницький	3.00
123	Theodore Uhlak	3.00
123	Анна Нетага	3.00
124	Дмитро Бала	2.00
124	Andrew Krupa	1.00
124	Григорій Кобасюк	2.00
127	Peter Kinal	2.00
127	Theodore Novosiadly	2.00
127	Павло Володка	2.00
127	John K. Good	3.00
128	John Fedon	2.00
130	Myron Krowitz	2.00
130	Теодор Онуфрик	5.00
130	Іван Тимців	2.00
130	Петро, Малець	2.00
130	Йосиф Мулярчук	2.00
130	Михайло Коваль	2.00
130	Микола Кравчук	5.00
130	Trochym Melnick	2.00
131	Mike Raczok	5.00
133	Василь Плакса	2.00
133	Михайло Ковалюк	2.00
135	Anthony Klym	2.00
142	ван Гавловський	1.00
139	Karg Kukura	2.00
143	Іван Дудяк	3.00
143	Theodore Eszawaliuk	2.00
146	Ілько Бойко	8.00
147	Дмитро Мороз	2.00
152	Михайло Шумейко	5.00
152	Theodore Hladky	2.00
155	Лука Циктор	2.00
155	Іван Добрянський	10.00
155	Michael Haniewicz	3.00
	Стефан Ворона	2.00
155	Joseph Andrewshetski	2.00
	S. Walack, передплатник	2.00
156	Данило Якимес	3.00
158	Hryhory Cwiakala	2.00
159	Joseph Herman	2.00
159	Петро Корейко	2.00
163	Дмитро Семен	2.00
164	Іван Роль	5.00
165	Тимотей Василинюк	2.00
168	Nykolaj Shotynsky	10.00
167	Д. Медецький	5.00
167	Michael Kosmyn	2.00
170	Peter Furka	2.00
170	Михайло Фурка	2.00
172	Михайло Мороз	2.00
172	Nicholas Chalus	2.00
175	Василь Шереметa	3.00
175	Михаїл Попик	2.00
176	George Nebor	5.00
176	Гнат Михаїл	5.00
176	Michael Pudik	2.00
176	Peter Kocolowski	2.00
178	Joseph Petryk	2.00
179	Mike Kulchycki	15.00
179	Nick Park	2.00
181	Йосиф Ходоровський	5.00
181	Дитро Сопків	3.00
183	Basyl Chaykowsky Trumko	3.00
190	Wasyl Bihun	2.00
191	Максим Місінович	2.00
192	Михаїл Бурчицький	2.00
192	Nick Syczyk	2.00
92	Mykyta Goch	2.00
196	Dmytro Kostiuk	4.00
196	Василь Лецин	3.00
199	Joseph Doskatz	2.50
199	John Labecky	1.00
204	Alex Kowal	2.00
204	Андрій Королик	5.00
204	Григорій Салюк	2.00
204	Василь Голубович	2.00
204	Данило Каришин	2.00
204	Яків Гаврилко	2.00
204	Joseph Duma	2.00
204	Nicholas Lotocki	2.00
204	Петро Мельник	2.00
204	Peter Paprocki	3.00
204	Іван Неїлка	2.00
204	Петро Ікалович	2.00
204	Роман Рибак	2.00
204	Олекса і Параня Кобрець	2.00
204	Стефан Цимбала	3.00
204	Boris Krushnitzky	2.00

Адміністрація „Свободи".

ДО ЖІНОЧОГО СВІТУ

(Надіслане з Европи).

Що з ним сталось далі? Що діється з арештованими на Заході? Судять і їх, правда?

Але у СССР суди є тільки для показових, штучно аранжованих м о н с т р процесів. Міліони арештованих зникають без суду і слідства, без доказу вини. Що значить зникають? У тюрмах, на муках у страшних концтаборах у безмежному Сибірі на безводних степах, на каторгах в копальнях на лісорубці у Тайзі.

Мій чоловік зник. Як безліч жінок і я стала ходити до прокураторів, до НКВД, до тюрм. Шукати, просити, благати. Спершу принимали пакунки, випитували, списували зізнання. Потім відмовились принимати, заявили, що такого немає у них і нічого про нього не знають.

Звичайна доля міліонів советських громадян.

Дивуєтесь спокоєві з яким це пишу? Знаєте, усі радянські жінки такі спокійні. Вони не плачуть, не нарікають, не побиваються. Вони працюють далі і з тривогою дивляться на решту своєї родини. Бо коли зникне один з них, мусять згинути всі: за батька — сини, діти, внуки. Смерть і заглада стоїть над цілою родиною, навіть над братами, сестрами, кузинами. Тож нічого плакати. Завтра і їх не стане, завтра зникнуть усі.

З трівогою і я дивилась на моїх синів, на моїх внуків.

Від того дні стають страшні, кожні кроки приводять ваше серце до биття, кожна поява незнаного чоловіка відбирає вам рівновагу духа. День є тривогою, ніч є мукою дожидання.

Від того ви потім стаєте такі спокійні, матері і дружини советських громадян.

Одного з таких днів прийшла вістка: мого найстаршого сина, оцього Романа, адвоката, що боронив комуністів у процесах і що мав шрам від шаблі поліцейської — його арештували. Мав дві провини: був теж соцдемократом та ще й адвокатом. Майже усіх адвокатів винищено, без різниці. Усіх суддів. Це, мовляв, вороги народу. Вони мовляв служили державі і заступали її інтереси, а не трудящих. Так зникли усі відомі юристи нашого краю. Після року пошукувань і старань дружина його дістала вістку, що його перевезено до Києва, там суджено і засуджено на вісім літ каторги. Людину, що жила в чужій державі і у ній боролась за добро робітників. Що супроти нових панів немала ніякої провини. Що могла з користю працювати для них і свого народу.

Але була українцем і щирим соціялдемократом.

Чи ж живе він ще досі у безвістях, мій Роман, мій первородний? Мій син незрівняний.

Але у мене було ще два сини і я дрожала за їхню долю і тому окрім свіжих зморщок і нового ще і ще сивого волосся нічого не зраджувало того, що ділялось зі мною. Я стягнула до себе невістку з дітьми Романовими і разом ми станули боротись вже тепер за їхнє життя. Ольга (синова) пішла працювати як завідуюча гуртожитком а я занялась внуками. Праця Ольги, окрім мінімального заробітку давала нам право задержати мешкання, бо інакше, як жінки арештованих, ми повинні були б піти на брук.

Михайло, мій другий син, був колись письменником. Оце тепер він стояв на роздоріжжі: писати чи ні. На щастя він спочатку не ввійшов в літературу. Дякуючи своїм ворогам, що і в цьому режимі виступали проти нього, його не прийняли до спілки письменників. Ми вспіли вже довідатись, що з трьохсот письменників в Сх. Україні у живих було тільки шістьох. Тож я остерігала сина, щоб не йшов туди і була рада як його не прийняли. І якже писати чесній людині в тих умовинах? Мій син дістав три теми до писання: новелю на „добровільне" прилучення Галичини до України, новелю на польські вибори і новелю на тему дружби народів.

Дорогі сестри — чи ви писали коли небудь? Чи ви знаєте, що значить казати письменникові писати по наказу і за згори поставленою тенденцією? Мій Михайло мучився, ходив три дні і три ночі по хаті, сідав, писав, дер, хвилювався, курив — вкінці пізнав, що по наказу не можна створити нічого і завдання не виконав. Тож перестав бути письменником. Письменниками, бачите, у большевиків є ті, що служать народові як каже цей режим, і служать йому тоді і так як цього вимагає партія большевиків. За згори визнаними прінціпами і межами і тенденціями. Ними є пропаганда, агітація і вихвалювання режіму, що вбиває, мордує і поневолює.

Тож Михайло не стався письменником тільки пішов до банку як службовець. Ми віддихнули з полекшою, думаючи, що йому безпечніше там буде за конторою. Бо і яка там політика за цифрами бухгальтерії?

Одного дня його покликали до НКВД і покликуючись на провини батька та брата та під погрозами винищити решту родини зажадали, щоб підписав, що буде служити батьківщині.

Що це за зобовязання? Він і сам не знав добре. Думав, що його будуть наглядати, не маючи довірря. Між тим справа малась інакше.

З тої пори що десять днів кликали його туди. Раз до бюра, то знову до приватних мешкань тайних службовців цієї установи у неімовірних і загрозливих льокалях, де між переслухуючим, а ним лежав на столі револьвер. Випитували про всіх, жадали доносів на товаришів праці, навіть на родину. Михайло не міг і не хотів доносити на нікого, хоч навспражки усі пізнали вже чим є большевизм і приятелів у нього не було. Михайло мучився, страждав і боровся. Кожен раз натискали на нього кріпкіше, кожен раз жадали виказання ворогів. Намічували особи, які мусів слідити і на які обовязаний був доносити. Михайло приходив завжди з нічим, кажучи, що дані особи не бажають говорити про політику і що нічого про них не знає. Тож заявляли, що в такому випадку він сам ворог і з ним звязані порозумінням, бо їм відомо, що вони вороги.

Коли вони перший раз примусили його підписати цю заяву він теж зобовязався нікому про те не говорити. І справді про справу не знала ні його дружина ні приятелі. Алеж мені, своїй матері він сказав. І кожного разу я виряджала його на ці муки. Моїх два роки ділилися на десятиднівки. Чим ближче був проклятий день, тим тривога моя і його росла. Ми не потребували календаря. Мірою тої тривоги ми пізнавали час.

(Кінець буде).

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче с т а р у й нову адресу та число відділу, якщо він є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище ______________________ Ч. від. ____
Стара адреса ______________________________
Нова адреса ______________________________

ЖАРТИ

Зарадів недостачі.

Подорожний, всідаючи до омнібуса, каже до візника: — Прикро мені сказати, що не маю никла й тому даю пятку.

— Не журіться, добродію, негайно дістанете 99 никлів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—o—

ОЛИФАНТ, ПА. — Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, зараз по відправі, де звичайно. Хто з членів хотів би мати подвійне обезпечення, нехай принесе свою грамоту на ці збори. — За уряд: Г. Костик, предс.; П. Саламоха, кос і сікр.

НАЙСТАВН, ФИЛА., ПА.—Повідомляємо, що збори Бр. св. Володимира, від. 105, відбудуться в неділю, 20. жовтня, в годині 3. пополудні, в галі Укр. Громади, 2051 Ровен ул. На зборах буде приявна гол. радна Олена Штогрин і організатор А. Маланчук. — О. Волчек, предс.; Д. Слободян, фін. секр.; С. Слободян, рек. секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Meeting of the Taras Shevchenko Society, Branch 289, will be held Sunday, Oct. 20, at 2:00 P.M., at the Ukrainian Hall on Dix Street. All members are asked to attend this meeting as there are many qustions which must be settled before the end of this year. — S. Holowka, Pres.; J. Yanus, Treas; Wm. B. Hussar, Sec.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в гали порохіяльній, 803 Фронт ул., в 2. годині пополудні. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо досить важні справи до полагодження. Пригадуємо членам платити свої вкладки на час. Довгуючі члени, коли не заплатять своїх вкладок найдальше до 25. с. м., будуть суспендовані. — За уряд: В. Ракочий, пр.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 20. жовтня, в годині 1. пополудні. Уряд просить членів явитись на ці збори. Довгуючі члени мають заплатити свою належитість, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: В. Могильський, предс.; Д. Му-

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Квартальні шастин, кас.; А. Данилюк, секр. збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 20. жовтня, в порохіяльній салі, 74 Герис Еве., в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до полагодження; також будуть звіти уряду і контролі за третій квартал. Вписуйте своїх дітей в члени У. Н. Союзу. — І. Околіта, предс.; І. Кокольський, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Триквартальні збори Тов. Зап. Січ, від. 234 відбудуться в суботу, 19. жовтня, в год. 7:30 ввечір, в салі У. Н. Дому 214-216 Фултон ул. Просимо всіх членів прийти на час, бо є важні справи, як справа балю, що має відбутися в листопаді. Буде тако ж фінансовий звіт за третій квартал. — П. Сташка, предс.; І. Пілат, кас.; С. Могила, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Повідомляємо, що збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 20. жовтня, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі. 181-183 Фліт ул. Обовязком кожного члена є прийти і вирівнати свої місячні вкладки та старатися привести нового члена. — За уряд: О. Логин предс.; М. Фурка, кас.; І. Грабар, секр.

ПОШУКУЮТЬ

ГАВРИІЛ БУТОВСЬКИЙ шукає своїх краянів **ЗЕЛІНСЬКИХ**, що походять з Хмільна, повіт Радехів, перше був Броди. Вони мали жити в стейті Ню Йорк або Ню Джерзі. Писати: 202-4

H. BUTOWSKY,
706 W. 116 Pl., Chicago 28, Ill.

ЦЬОК ВАСИЛЬ
з села Пантна, повіт Горлиці, пошукує свого вуйка
ПЕТРА ГЛИВУ
який має перебувати у місті Ню Йорк, Н. Й. Хто би знав про нього, хай голоситься на адресу:

CIOK WASYL,
Ukrainian Camp No 1,
in Rimini, Italy,
або на адресу:
PETER HLYWA,
254 Beach St., Bridgeport, Conn.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Повідомляється тих, що питали за Українсько - Італійським Словником, зладженим Е. Онацьким, що надійшло до книгарні „Свободи" к і л ь к а примірників, які можна купити. Словар має 1741 сторін малої вісімки.

ТАРЗАН, ч. 1467. Нова небезпека.

STRAIGHT INTO THE SNARLING FACES FLEW THE RELEASED LION—

KNOCKING THEM INTO A TANGLED HEAP!

THEN TARZAN RACED FOR THE STAIRS!

ONLY TO BE CONFRONTED WEAPONLESS BY BANTU'S THWARTED FOE!

1467

Випущений з розмахом лев упав просто в пащі інших розлючених звірів...

і притолочив їх своїм масовим тілом.

Аж тоді Тарзан кинувся на сходи!

І то хіба на те, щоб стрінутись без ніякої зброї з прогнаним ворогом Бантуа.